

Шановні члени екзаменаційної комісії!

До Вашої уваги представлена кваліфікаційна робота на тему «Визначення фінансового стану підприємства як елемент управління його фінансовою діяльністю».

Актуальність обраної теми обумовлена тим, що недостатня увага до аналізу фінансового стану може призвести до виникнення кризових ситуацій, втрати ліквідності та навіть банкрутства. Водночас, застосування сучасних методів фінансового аналізу та управління дозволяє підприємствам адаптуватися до змін зовнішнього середовища, знижувати фінансові ризики та ефективніше використовувати наявні ресурси. Питання аналізу фінансового стану підприємств займає важливе місце в теорії та практиці фінансового управління.

Метою даної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад та практичних підходів до оцінки фінансового стану підприємства як елементу управління його фінансовою діяльністю, а також розробка рекомендацій щодо поліпшення фінансового стану підприємства.

Об'єктом даної кваліфікаційної роботи є процес оцінки фінансового стану підприємства як елемент управління його фінансовою діяльністю.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та практичних положень щодо оцінки фінансового стану як елементу управління фінансовою діяльністю підприємства.

В рамках поставлених завдань нами:

- **визначено сутність та складові елементи фінансової діяльності підприємства;**
- **досліджено поняття фінансового стану підприємства та його значення в системі управління;**

Зокрема, зазначено що оцінювання фінансового стану та фінансової стійкості є ключовим етапом, який дозволяє організації підтримувати свою життєдіяльність, здійснювати оцінку результативності, а також раціонально управляти наявними ресурсами. Крім того, такий аналіз допомагає власникам усвідомити, які саме аспекти варто переглянути, аби адаптувати діяльність підприємства до сучасних викликів і підвищити її ефективність.

- **розглянуто основні методи та підходи до оцінки фінансового стану;**

Відмічено, що наразі серед науковців відсутній єдиний усталений підхід, який дозволяв би здійснювати як загальний, так і спеціалізований фінансовий аналіз. Загалом виокремлюють п'ять ключових способів оцінювання фінансового стану підприємства: метод коефіцієнтів, інтегрований, балансний, аналіз рентабельності та узагальнений підхід – кожен з них характеризується як своїми сильними сторонами, так і певними обмеженнями.

Нами у роботі був використаний коефіцієнтний метод (підхід) до оцінювання фінансового стану підприємства, який базується на обчисленні сукупності спеціалізованих індикаторів. За допомогою цих показників можна досліджувати як загальний стан підприємства, так і окремі напрями його функціонування. Основна мета методу полягає у формуванні системи коефіцієнтів, яка дозволяє висвітлити різноманітні аспекти фінансово-господарської діяльності, враховуючи як внутрішні, так і зовнішні чинники впливу. Узагальнену класифікацію таких відносних коефіцієнтів можна побачити на схемі, поданій на рис. 1.7.

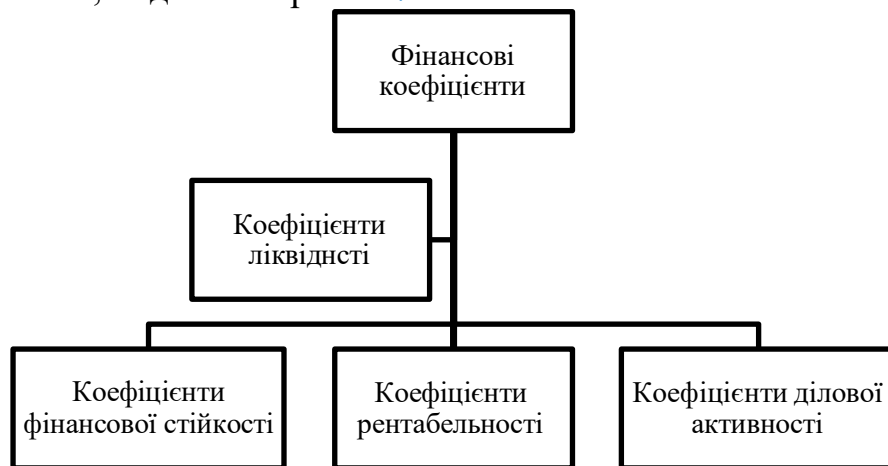

Рис. 1.7. Загальна система класифікації відносних показників за їх економічною природою

- виявлено особливості фінансово-господарської діяльності підприємства;

Приватне підприємство «Столес-транс» є значущим учасником ринку транспортних послуг України, спеціалізуючись на вантажних автомобільних перевезеннях та логістичних послугах в Одесі.

Загалом, ринок вантажних та контейнерних перевезень в Україні зазнав значних змін у період з 2021 по 2024 роки, що було зумовлено як внутрішніми факторами, так і зовнішніми викликами. Наведемо аналіз деяких основних тенденцій та статистичних даних за останні роки.

Динаміка загальних обсягів вантажних перевезень в Україні
(2021–перше півріччя 2024 років)

Рік	Обсяг перевезень (млн тонн)
2021	621,3
2022	318,2
2023	~350,0*
2024 (I півріччя)	178,8

*дані за 2023 рік є приблизними, базуючись на часткових звітах.

Таблиця 2.2

Обсяги контейнерних перевезень залізницею
(2021–перше півріччя 2024 років)

Рік	Обсяг перевезень (TEU)
2021	279 800
2022	150 000
2023	201 260
2024 (5 міс.)	116 129

Таблиця 2.3

Структура контейнерних перевезень за номенклатурою вантажів у 2023 році

Номенклатура вантажу	Частка (%)
Зерно	49
Чорні метали	17
Макуха	14
Олія	10
Інші	10

У вищенаведених таблицях можна побачити, що ринок вантажних та контейнерних перевезень в Україні демонструє ознаки відновлення після значного спаду у 2022 році, спричиненого військовими діями. Зростання обсягів перевезень у 2023 та першій половині 2024 років свідчить про адаптацію транспортної галузі до нових умов та пошук альтернативних логістичних маршрутів.

Далі було розглянуто особливості діяльності підприємства в сфері вантажних та контейнерних перевезень. Дана сфера є важливою складовою транспортної інфраструктури, яка забезпечує переміщення товарів між

виробниками, постачальниками, споживачами, а також між різними країнами та регіонами. Вантажні перевезення включають широкий спектр послуг: транспортування вантажів різними видами транспорту (автомобільним, залізничним, морським, повітряним), логістичне управління вантажами, зберігання та інші супутні послуги. Переваги та недоліки вантажних та контейнерних перевезень представлені у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Переваги та недоліки вантажних та контейнерних перевезень

Переваги	Недоліки
Економічність – контейнерні перевезення дозволяють перевозити великі обсяги товару за порівняно низькими витратами.	Залежність від погодних умов – затримки можуть виникати через негоду, особливо на морських маршрутах.
Безпека вантажів – контейнери захищають вантаж від зовнішніх пошкоджень, крадіжок та негативного впливу навколишнього середовища.	Обмеження в обсязі вантажу – певні типи товарів не можуть бути перевезені у контейнерах через обмеження за розмірами чи характеристиками вантажу.
Універсальність – можливість комбінувати різні види транспорту (автомобільний, залізничний, морський) в одному ланцюзі поставок.	Висока початкова вартість обладнання – для забезпечення перевезень потрібен спеціалізований транспорт та інфраструктура.
Широка географія перевезень – можливість здійснювати як національні, так і міжнародні перевезення, зокрема морські та авіаційні.	Тривалість перевезень – для деяких видів вантажів транспортування може зайняти значний час (особливо морським транспортом).
Відслідковування вантажів – наявність систем моніторингу дозволяє стежити за вантажем на всіх етапах перевезення.	Митні та адміністративні бар'єри – наявність перешкод у вигляді митних перевірок та необхідність виконання адміністративних процедур.

Тобто, сфера вантажних та контейнерних перевезень є критично важливою для функціонування економіки як окремих підприємств, так і країни в цілому. Цей вид діяльності дозволяє забезпечити ефективний обіг товарів між різними географічними точками, зменшуючи витрати на транспортування та підвищуючи економічну ефективність. Однак, цей сектор має й свої особливості та виклики, що потребують ретельного управління, технологічних інновацій і постійного удосконалення логістичних ланцюгів.

Підприємство ПП «Столес-транс», займаючись вантажними та контейнерними перевезеннями, має кілька суттєвих переваг, що дозволяють йому успішно функціонувати та розвиватися в даній сфері діяльності:

- широка географія перевезень, тобто ПП «Столес-транс» має можливість здійснювати як внутрішні, так і міжнародні перевезення. Це дає підприємству змогу працювати з різними клієнтами, розширювати клієнтську базу та забезпечувати доставку товарів до різних країн, що позитивно впливає на рентабельність і масштаби бізнесу;

- універсальність транспортних рішень, тобто підприємство використовує різноманітні способи транспортування вантажів, включаючи автомобільний, залізничний та контейнерний транспорт. Це дозволяє адаптуватися до різних умов та вимог клієнтів, знижуючи витрати на перевезення та скорочуючи час доставки товарів;

- забезпечення безпеки вантажів означає, що завдяки використанню контейнерних перевезень, ПП «Столес-транс» може гарантувати високу безпеку товарів під час транспортування. Контейнери забезпечують захист від зовнішніх пошкоджень, крадіжок, а також мінімізують ризики пошкодження вантажів внаслідок зміни погодних умов;

- оптимізація логістичних процесів, тобто підприємство має можливість оптимізувати логістичні маршрути, що дозволяє знижувати витрати на транспортування та зменшувати час на доставку. Врахування економічних та екологічних факторів дозволяє обирати найбільш вигідні варіанти перевезень, що позитивно впливає на конкурентоспроможність;

- застосування сучасних технологій моніторингу означає, що ПП «Столес-транс» активно використовує системи для відслідковування вантажів на всіх етапах перевезення. Це дозволяє клієнтам мати повний контроль над переміщенням товарів, що підвищує рівень довіри до компанії та забезпечує високий рівень обслуговування;

- гнучкість у співпраці з клієнтами, тобто підприємство здатне адаптувати свої послуги під специфічні вимоги замовника, включаючи різноманітні типи вантажів і транспортування різними видами транспорту. Це дозволяє ПП "Столес-транс" задовольняти потреби різних категорій клієнтів – від малих підприємств до великих корпорацій;

- можливість зниження витрат на перевезення – використання контейнерних перевезень є ефективним інструментом для зниження витрат на транспортування, оскільки дозволяє перевезти більший обсяг товару за менші витрати на транспортування та зберігання.

Завдяки цим перевагам ПП «Столес-транс» може успішно конкурувати на ринку вантажних та контейнерних перевезень, задовольняючи потреби клієнтів у високоякісних та економічно вигідних послугах.

Проаналізувавши специфіку фінансово-господарської діяльності ПП «Столес-Транс», можна зробити висновок, що компанія є сучасним та конкурентоспроможним учасником ринку вантажних і контейнерних перевезень, належить до категорії надійних підприємств і має власні ринкові переваги.

- У роботі нами також проведено оцінку фінансового стану підприємства ПП «СТОЛЕС-ТРАНС»;

До основних показників, що використовуються для оцінки фінансового стану підприємства, належать:

1. Показники майнового стану - це сукупність кількісних і якісних характеристик, що відображають структуру, динаміку та ефективність використання активів і зобов'язань підприємства.

2. Показники ділової активності – дозволяють оцінити ефективність використання ресурсів підприємства. До них відносяться коефіцієнти оборотності активів, дебіторської заборгованості та запасів.

3. Показники рентабельності – оцінюють ефективність використання активів і капіталу підприємства. Важливими показниками є рентабельність активів, власного капіталу та операційної діяльності.

4. Показники ліквідності – визначають здатність підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання. Сюди належать коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт абсолютної ліквідності.

5. Показники фінансової стійкості – характеризують здатність підприємства підтримувати стабільний фінансовий стан. До них відносяться коефіцієнти автономії, фінансового левериджу, маневреності власного капіталу.

Проведено оцінку фінансового стану ПП «Столес-транс» за 2022-2024 роки, відповідно до ключових показників оцінки фінансового стану

Показники майнового стану підприємства (табл. 2.9) є фундаментальними для оцінки загальної структури активів та їх якісного складу. Вони відображають, наскільки раціонально підприємство формує і використовує свої ресурси, чи забезпечений баланс між довгостроковими та короткостроковими активами, яка частка необоротних активів у загальній вартості майна тощо. Аналіз структури активів дозволяє визначити ефективність інвестиційної політики, наявність фінансового ресурсу для подальшого розвитку, а також ступінь залежності від оборотного капіталу. Окрім цього, вивчення зносу основних засобів дає можливість передбачити потреби у технічному оновленні та впровадженні інновацій. Такий підхід сприяє ухваленню обґрунтованих рішень щодо реструктуризації активів і підвищенню загальної капіталізації підприємства.

Таблиця 2.9

Показники майнового стану ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

Показник	2022	2023	2024	Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
				+/-	%
Валюта балансу (майно підприємства), тис. грн.	8618	23257	32244	23626	274,15
Середня величина основних засобів, тис. грн.	2890,85	9520,05	19796,55	16905,7	584,8
Фондоозброєність, тис.грн. /	206,49	244,10	388,17	181,68	87,985

чол.					
Фондовіддача основних фондів	4,12	2,57	1,75	-2,37	-57,52
Частка основних засобів в активах	1,15	1,06	1,18	0,03	2,6087
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,65	0,37	0,37	-0,28	-43,08
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,21	0,59	0,35	0,14	66,667
Коефіцієнт мобільності активів	1,2	0,45	0,31	-0,89	-74,17

Для більшої наочності зобразимо деякі показники у вигляді графіків (рис. 2.9 – 2.10).

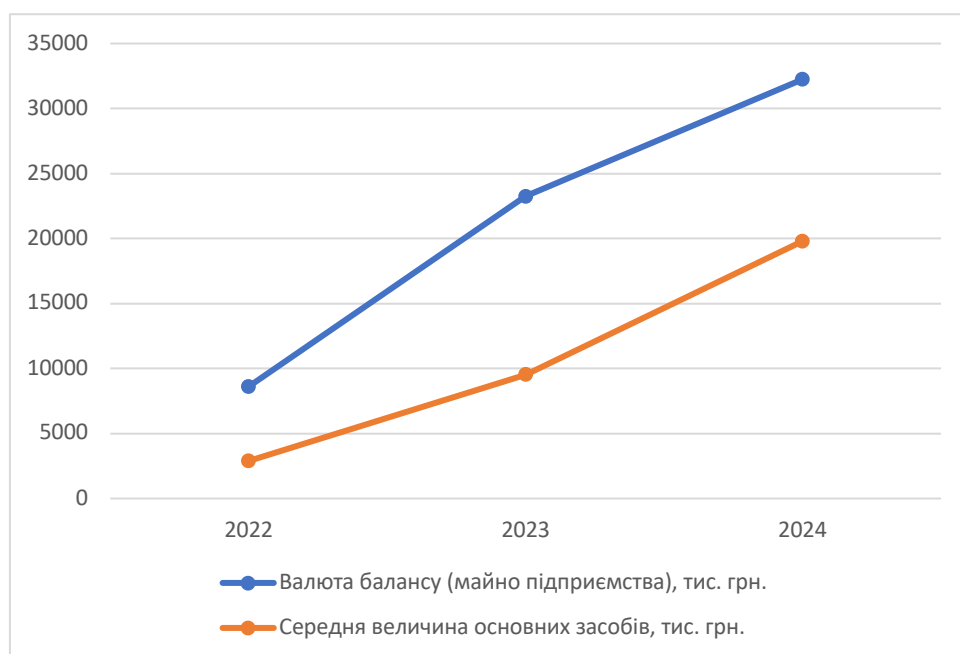

Рис. 2.9. Динаміка валюти балансу та середньої величини основних засобів ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

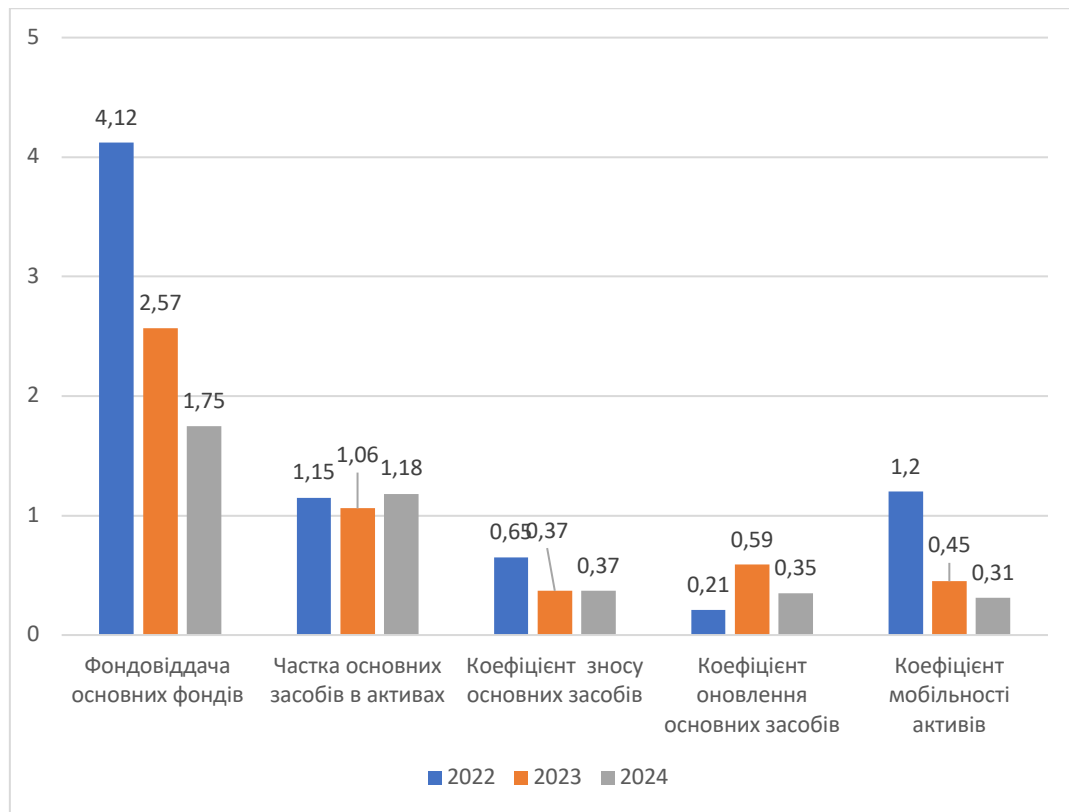

Рис. 2.10. Динаміка показників майнового стану ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

Показники ділової активності є індикаторами того, наскільки швидко підприємство перетворює вкладені ресурси в готову продукцію, а потім – у виручку від реалізації. Основні показники цієї групи включають коефіцієнти оборотності активів, дебіторської заборгованості, товарно-матеріальних запасів, кредиторської заборгованості та інші. Висока ділова активність свідчить про мобільність фінансово-господарських процесів, про здатність підприємства ефективно управляти своїм капіталом і забезпечувати ритмічність виробництва та збуту. З іншого боку, низькі значення показників оборотності можуть свідчити про неефективне використання ресурсів, перевантаження складів або недостатню активність на ринку. Регулярний моніторинг цих показників дає змогу оперативно реагувати на зміни у виробничо-комерційній діяльності, виявляти «вузькі місця» та підвищувати ефективність логістики.

Таблиця 2.10

Показники ділової активності ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

Показник	2022	2023	2024	Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
				+/-	%
Оборотність активів (оборот), ресурсовіддача, коефіцієнт трансформації	1,53	1,54	1,25	-0,28	-18,3

Коефіцієнт оборотності оборотних активів (обороти)	2,69	4,11	4,68	1,99	73,978
Період одного обороту оборотних активів (днів)	133,83	87,59	76,92	-56,91	-42,52
Коефіцієнт оборотності запасів (обороти)	5,68	12,13	29,39	23,71	417,43
Період одного обороту запасів (днів)	63,38	29,68	12,25	-51,13	-80,67
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороти)	6,74	12,20	5,41	-1,33	-19,73
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	53,41	29,51	66,54	13,13	24,583
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (оборотів)	5,43	5,51	5,01	-0,42	-7,735
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	66,30	65,34	71,86	5,56	8,3861
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність)	2,13	2,13	1,66	-0,47	-22,07

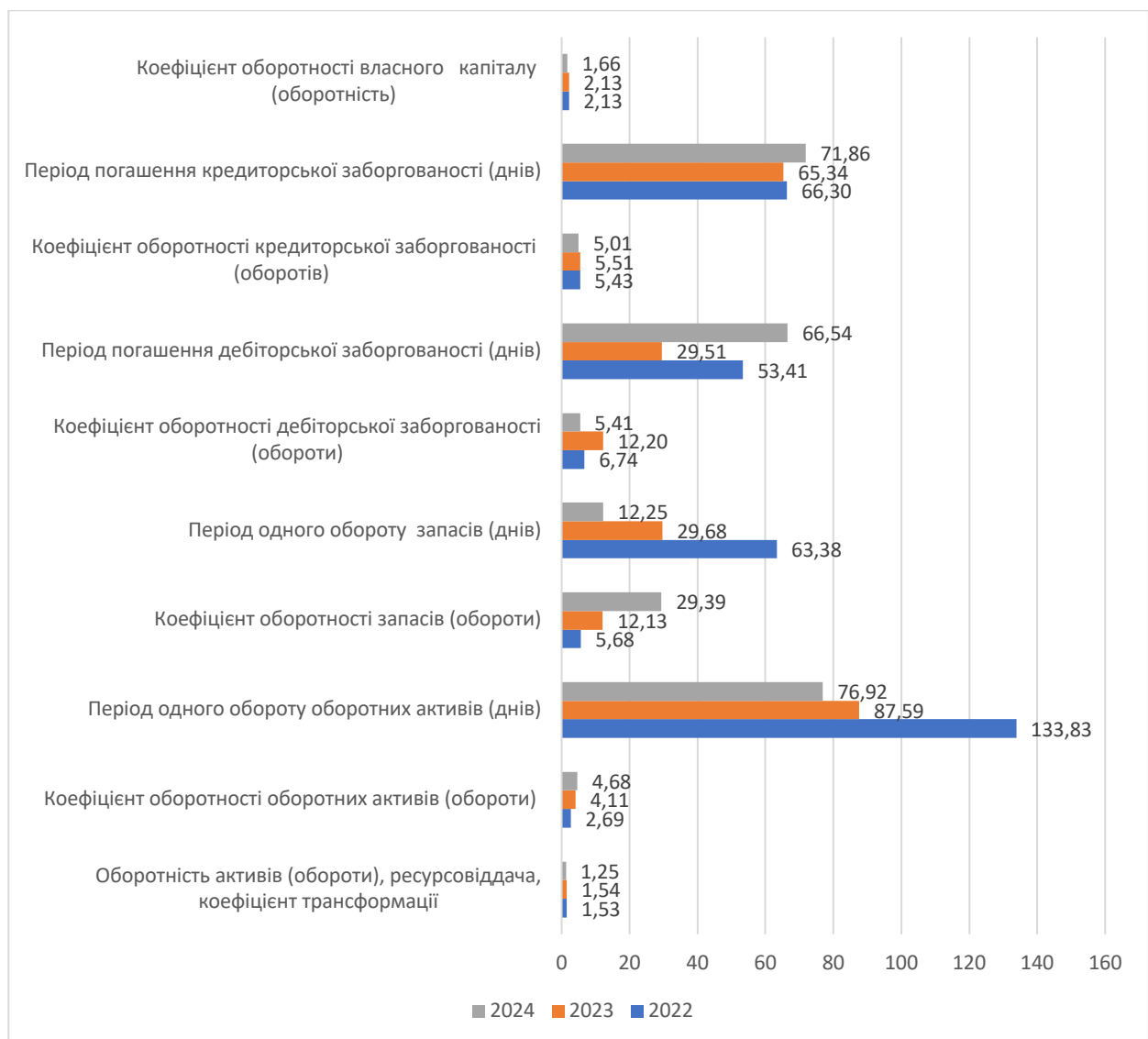

Рис. 2.11. Динаміка показників ділової активності ПП «Столес-транс»
за 2022-2024 рр.

Показники рентабельності є центральним елементом фінансового аналізу, адже вони характеризують здатність підприємства генерувати прибуток у розрахунку на одиницю витрат, вкладених активів або власного капіталу. Найбільш поширеними є рентабельність продукції, активів, власного капіталу, операційної діяльності та інші. Їхній розрахунок дозволяє оцінити результативність управлінських рішень, ефективність використання ресурсів, а також сформулювати політику ціноутворення. Рентабельність – це ключовий критерій, за яким інвестори, кредитори та власники оцінюють доцільність вкладення коштів у підприємство. Водночас, систематичний аналіз рентабельності дозволяє виявити причини змін у фінансових результатах – зростання або зменшення прибутку, збільшення витрат, зміни структури реалізації продукції тощо. Це відкриває можливості для підвищення ефективності бізнес-процесів і досягнення стратегічних цілей (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Показники рентабельності ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

Показник	2022	2023	2024
Рентабельність активів за прибутком від звичайної діяльності до оподаткування	0,009	0,071	(0,133)
Рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком	0,009	0,068	(0,133)
Рентабельність власного капіталу	0,012	0,094	(0,177)
Рентабельність виробничих фондів	0,006	0,059	(0,115)
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації	0,185	0,393	0,299
Рентабельність витрат	0,227	0,647	0,427
Період окупності капіталу	114,11	14,68	(7,51)
Період окупності власного капіталу	81,94	10,59	(5,64)

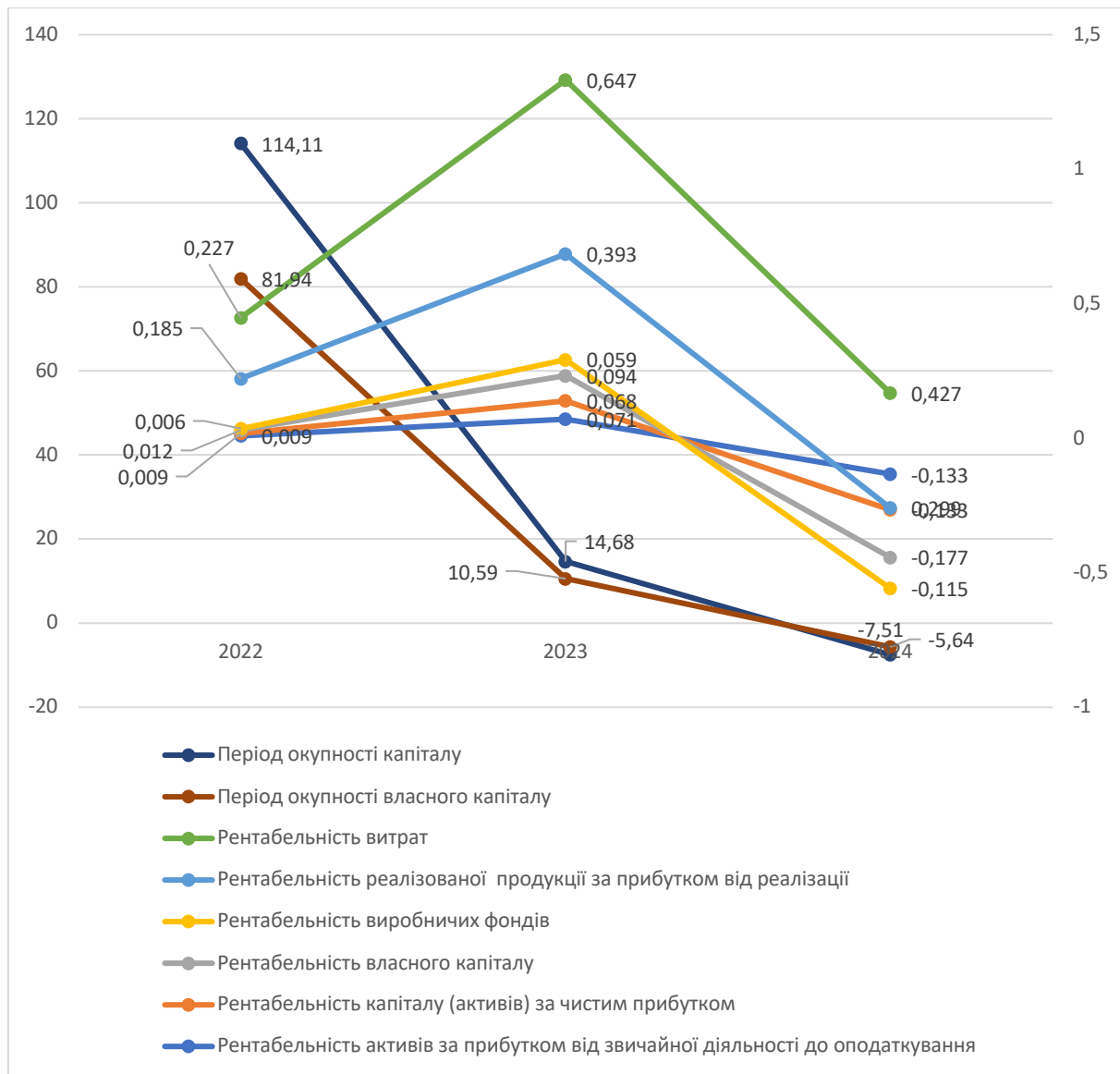

Рис. 2.12. Динаміка показників рентабельності ПП «Столес-транс»
за 2022-2024 рр.

Показники ліквідності (рис. 2.12) визначають здатність підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. До них належать: коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності та абсолютної (миттєвої) ліквідності. Ці показники є критично важливими для підтримки стабільної операційної діяльності, забезпечення довіри кредиторів та партнерів, а також збереження позитивної ділової репутації. Підприємства з недостатньою ліквідністю часто стикаються з труднощами в обслуговуванні боргів, що може призвести до фінансової кризи. Водночас надмірна ліквідність може вказувати на неефективне використання грошових ресурсів, які замість генерування прибутку залишаються бездіяльними. Отже, оптимальний рівень ліквідності є одним із показників збалансованої фінансової політики (табл.2.12 та рис. 2.13).

Таблиця 2.12

Показники ліквідності ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

Показник	2022	2023	2024	Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
				+/-	%
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	2,18	1,07	1,07	-1,11	-50,92
Коефіцієнт ліквідності швидкої	1,49	0,94	0,97	-0,52	-34,9
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,059	0,002	0,037	-0,022	-37,29
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0,81	0,34	0,93	0,12	14,815

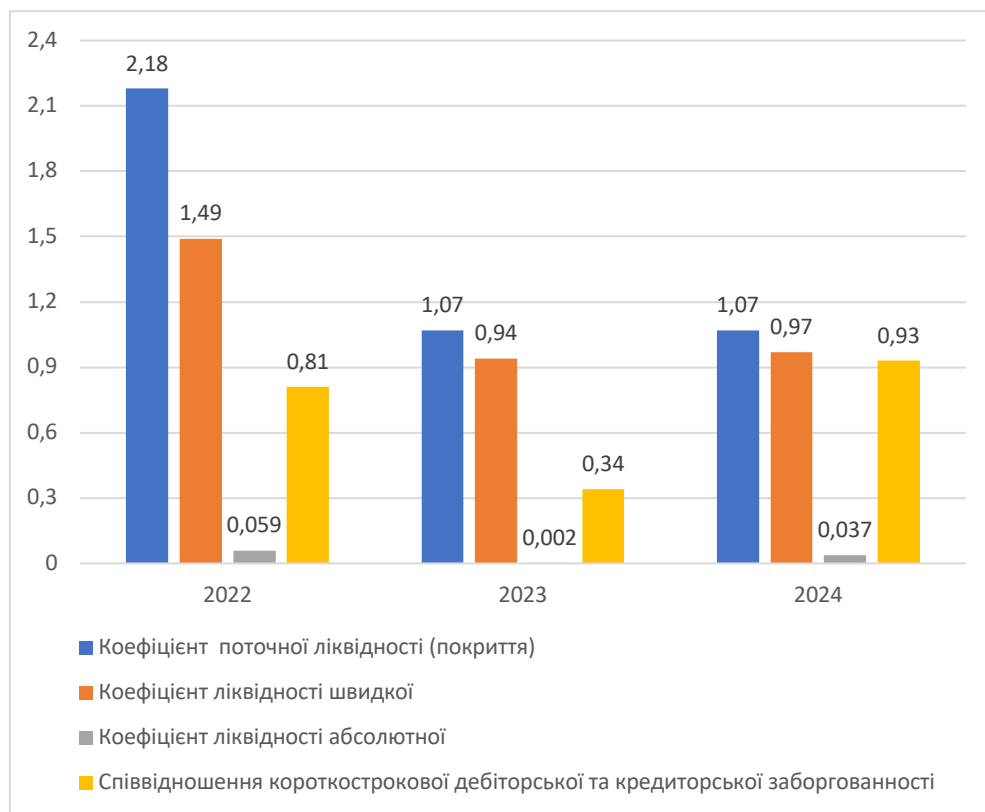

Рис. 2.13. Показники ліквідності ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

Показники фінансової стійкості характеризують здатність підприємства зберігати стабільність у довгостроковій перспективі та незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Основними індикаторами є коефіцієнт автономії, співвідношення власного і позикового капіталу, коефіцієнт маневреності власного капіталу, а також покриття інвестицій. Фінансово стійке

підприємство здатне самостійно формувати необхідні ресурси для інвестування, розширення діяльності та протистояння зовнішнім ризикам. Висока фінансова стійкість сприяє залученню стратегічних партнерів, підвищує інвестиційну привабливість і дозволяє зберігати конкурентні переваги навіть у кризових ситуаціях.

Таблиця 2.13

Показники фінансової стійкості ПП «Столес-транс»
за 2022-2024 рр.

Показник	2022	2023	2024	Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал), тис.грн.	2 540,8	494,5	490,6	-2050,2	-80,69
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,54	0,07	0,06	-0,48	-88,89
Маневреність робочого капіталу	0,58	1,96	1,39	0,81	139,66
Маневреність власних обігових коштів	0,05	0,03	0,53	0,48	960
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів (коефіцієнт покриття запасів)	1,71	0,51	0,72	-0,99	-57,89
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,75	0,71	0,78	0,03	4
Коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт концентрації позикового капіталу)	0,25	0,29	0,22	-0,03	-12
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,39	0,03	0,02	-0,37	-94,87
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	2,99	2,46	3,55	0,56	18,729
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,75	0,71	0,71	-0,04	-5,333

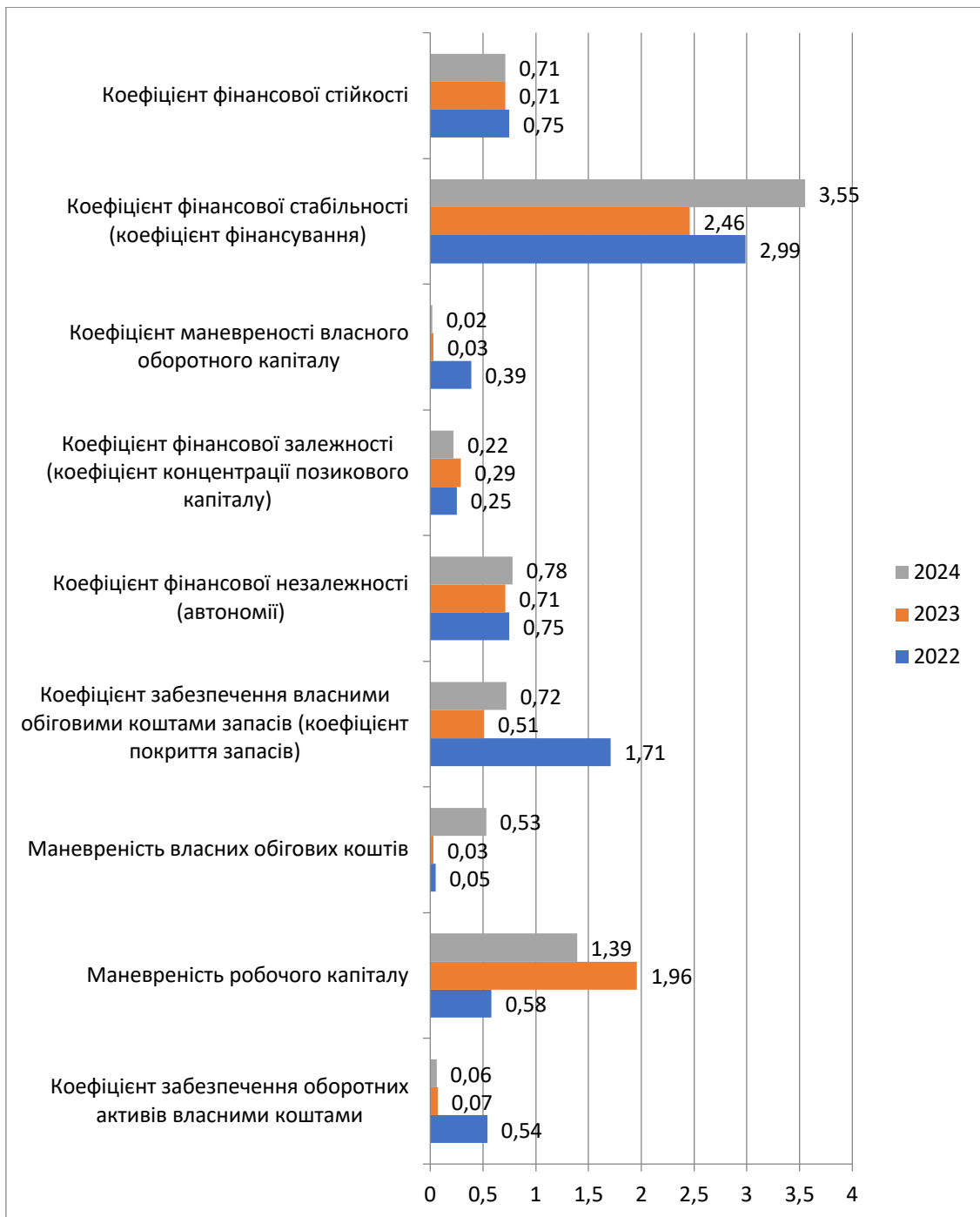

Рис. 2.14. Показники фінансової стійкості ПП «Столес-транс»
за 2022-2024 рр.

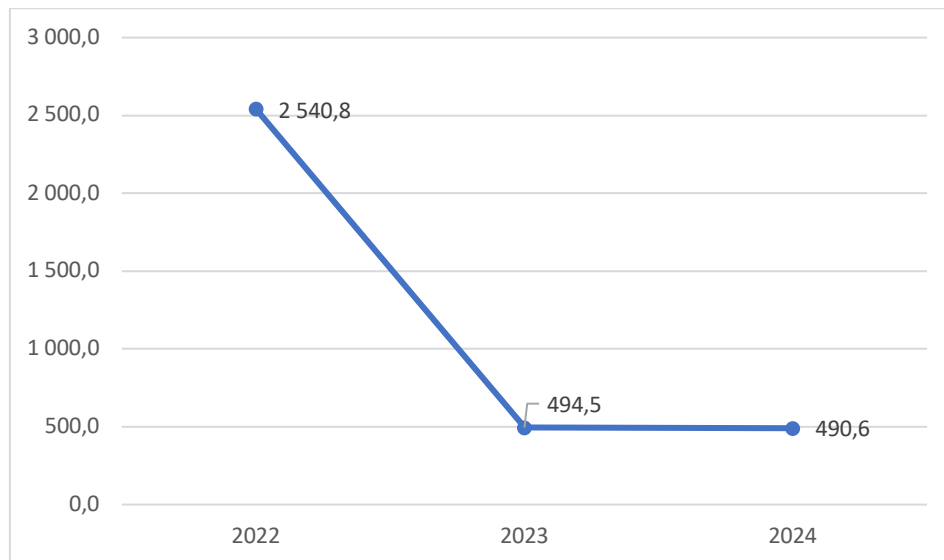

Рис. 2.15. Власні обігові кошти ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

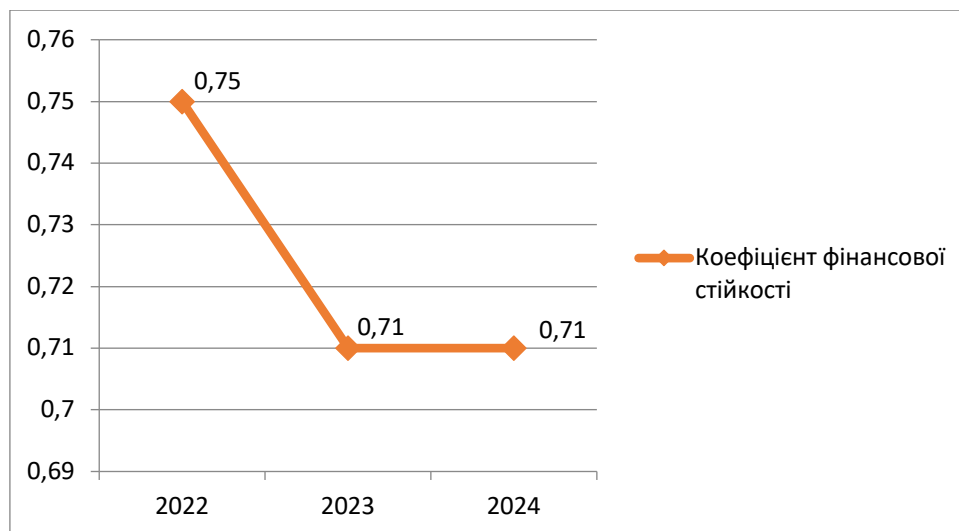

Рис.2.16. Динаміка коефіцієнту фінансової стійкості ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

Таким чином, розрахунок і аналіз наведених фінансово-економічних показників є обов'язковим інструментом стратегічного управління підприємством. Ці показники не тільки відображають поточний фінансовий стан суб'єкта господарювання, а й дозволяють виявити внутрішні резерви, сформулювати рекомендації щодо покращення фінансової політики, підвищення ефективності управлінських рішень, оптимізації структури капіталу та забезпечення стійкого розвитку. У сучасному конкурентному середовищі такі аналітичні інструменти набувають ще більшої актуальності, адже саме на основі достовірних, своєчасних і системно інтерпретованих фінансових даних формується майбутнє будь-якого підприємства – від мікробізнесу до великої корпорації.

Також нами був застосований метод кореляційно-регресійного аналізу для дослідження залежності між показником поточної платоспроможності (y) та індикатором забезпечення необоротних активів власними ресурсами (x) за інформацією табл. 2.14. Для визначення ступеня зв'язку в MS Excel розрахуємо парний коефіцієнт прямої кореляції за допомогою спеціальної функції КОРРЕЛ (показник лінійного кореляційного зв'язку - лінійний коефіцієнт кореляції).

Таблиця 2.14

Рік	Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	Коефіцієнт поточної ліквідності
2020	0,49	0,57
2021	1,7	1,87
2022	1,65	2,18
2023	1,03	1,07
2024	1,02	1,07
лінійний коефіцієнт кореляції	= 0,971435	

Якщо значення коефіцієнта кореляції перевищує 0,85, це свідчить про те, що протягом періоду спостереження існував тісний прямий лінійний зв'язок між розглянутими показниками.

Окрім кореляційного аналізу, ще одним методом вивчення стохастичних залежностей виступає регресійний аналіз. Відобразимо взаємозалежність між « x » та « y » у формі прямої на графіку (рис. 2.17).

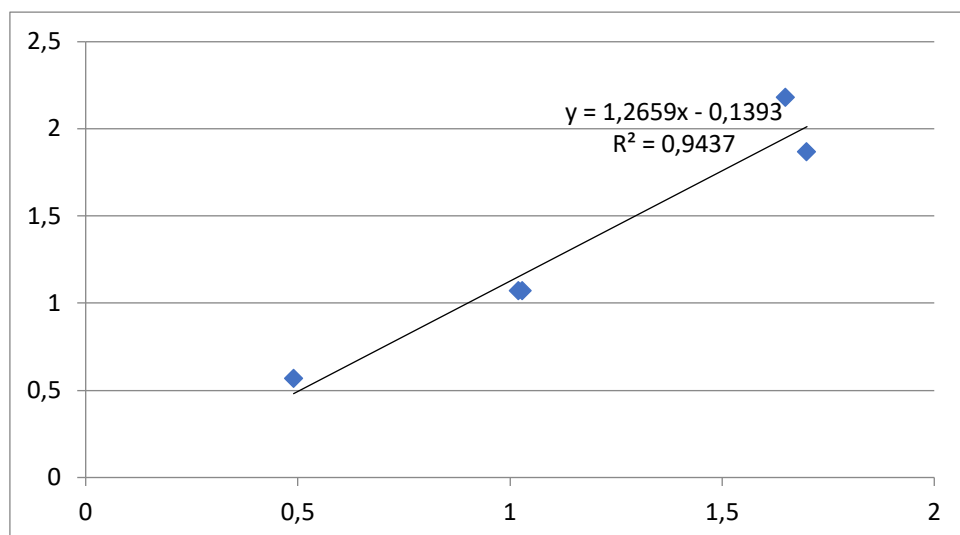

Рис. 2.17. Графічне зображення результатів регресійного аналізу

Дані регресійного аналізу наведені у Додатку Г, де, зокрема, зазначено, що коефіцієнт детермінації (R^2) становить 0,94, що, як видно з графічного зображення, підтверджує наявність тісного взаємозв'язку між цими змінними.

Таким чином, у 2024 році підприємство мало проблеми з прибутковістю, що спричинило від'ємну рентабельність. Рекомендується переглянути стратегію витрат та підвищити ефективність діяльності для відновлення прибутковості.

Загалом, оцінка фінансового стану підприємства є невід'ємною складовою його фінансової діяльності. Вона дозволяє керівникам підприємств своєчасно виявляти фінансові проблеми, приймати ефективні рішення та забезпечувати стабільний розвиток компанії. Застосування різних методів аналізу, контроль основних фінансових показників і врахування зовнішніх факторів сприяють підвищенню ефективності управління фінансами підприємства та його фінансовій стабільності у довгостроковій перспективі.

Фінансова стійкість підприємства характеризується таким його станом, за якого наявні фінансові ресурси, їхнє розміщення та використання гарантують розвиток організації шляхом зростання прибутковості та нарощення капіталу, водночас забезпечуючи збереження платоспроможності та кредитної надійності в межах прийнятного рівня ризику [23, с. 28].

Останнім етапом оцінки фінансового стану ПП «Столес-Транс» є прогноз вірогідності банкрутства. Своєчасне отримання достовірної та якісної інформації про фінансовий стан підприємства, дозволяє знаходити шляхи вирішення фінансових проблем, передбачити кризові явища.

Прогноз вірогідності банкрутства ПП «Столес-Транс» був зроблений на основі моделі Р. Ліса. Дана модель має такий вигляд:

$$Z=0,063X_1+0,092X_2+0,057X_3+0,001X_4,$$

де Z – дискримінантна функція, числові значення якої повідомляють про наявність кризової ситуації.

Рівень ймовірності настання банкрутства наступний:

$$Z \leq 0,037 \text{ – критичне значення.}$$

Проведено розрахунок ймовірності банкрутства ПП «Столес-Транс» за даними 2024 року (в табл. 2.15) за моделлю Р. Ліса у найближчий час.

Таблиця 2.15

Прогнозування ймовірності банкрутства ПП «Столес-Транс» у 2025 році.

Показник	Методика розрахунку	Результат
X_1	Оборотний капітал/Загальна вартість активів	0,235
X_2	Операційний прибуток/Загальна вартість активів	0
X_3	Нерозподілений прибуток/Загальна вартість активів	0
X_4	Власний капітал/Позичковий капітал	3,55
Z	$0,063X_1+0,092X_2+0,057X_3+0,001X_4$	0,302

Джерело: розраховано на основі додатків

Модель Р. Ліса, якщо $Z < 0,037$ – висока ймовірність банкрутства,
якщо $Z > 0,037$ – низька ймовірність банкрутства

Дивлячись на результати, які наведені в табл. 2.15, можна побачити, що показник вище рівня критичного банкрутства, тому зробивши розрахунок ймовірності банкрутства, можна прийти до висновку, що підприємство у 2025 році ймовірно матиме низьку ймовірність банкрутства, але те що воно є вже збитковим може призвести до того що воно далі продовжить тенденцію до

погіршення всіх показників та наближеності до банкрутства, що буде критичним для продовження його господарської діяльності. Тому, поки є ще час воно може здійснити певні заходи щодо покращення свого фінансового стану та подальшого отримання прибутку з метою статі прибутковим підприємством у наступних роках.

- виявлено проблемні аспекти фінансової діяльності та їх вплив на фінансовий стан підприємства, а також розроблені першочергові рекомендації щодо поліпшення фінансового стану підприємства та запропоновано напрямки вдосконалення фінансової діяльності підприємства, що представлено на схемі 1.

Зокрема для аналізованого нами підприємства ПП «Столес-Транс» у 2024 році має місце збитковість, тобто погіршення показників підприємства: прибутку, рентабельності, ліквідності, фінансової стійкості, що свідчить про необхідність зокрема певних покращувальних заходів що управління прибутком в рамках здійснюваної підприємством фінансової діяльності, та заходів щодо підвищення рентабельності та фінансової стійкості.

Тобто з вище перелічених можливих загальних проблемні аспекти щодо здійснення фінансової діяльності підприємства для ПП «Столес-Транс», можна відмітити:

1) низька платоспроможність та ліквідність, що свідчить про нестачу оборотних коштів, що унеможливорює своєчасне виконання поточних фінансових зобов'язань. Підприємство, що стикається з хронічним браком грошових ресурсів, ризикує втратити довіру постачальників, партнерів і фінансових установ.

Розрахунок показника абсолютної ліквідності для аналізованого підприємства «Столес-Транс» в продовж 2022-2024 років свідчить, що він не відповідав рекомендованому значенню (має бути Кабс.лікв. = 0,2-0,35) та був значно нижчим: 0,059 – у 2022 році; 0,002 – у 2023 році; 0,037 – у 2024 році відповідно. Цей коефіцієнт свідчить про готовність підприємства негайно ліквідувати короткострокову заборгованість, тому повинен мати тенденцію до збільшення (табл. 2.16).

Таблиця 2.16

Показники ліквідності ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

Показник	2022	2023	2024	
Коефіцієнт ліквідності швидкої	1,49	0,94	0,97	Збільшення; Має бути Кшв.лікв.>1;
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,059	0,002	0,037	Збільшення; Має бути Кабс.лікв. = 0,2-0,35

Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0,81	0,34	0,93	Рекомендоване значення Кдеб / кред. = ≥ 1
--	------	------	------	---

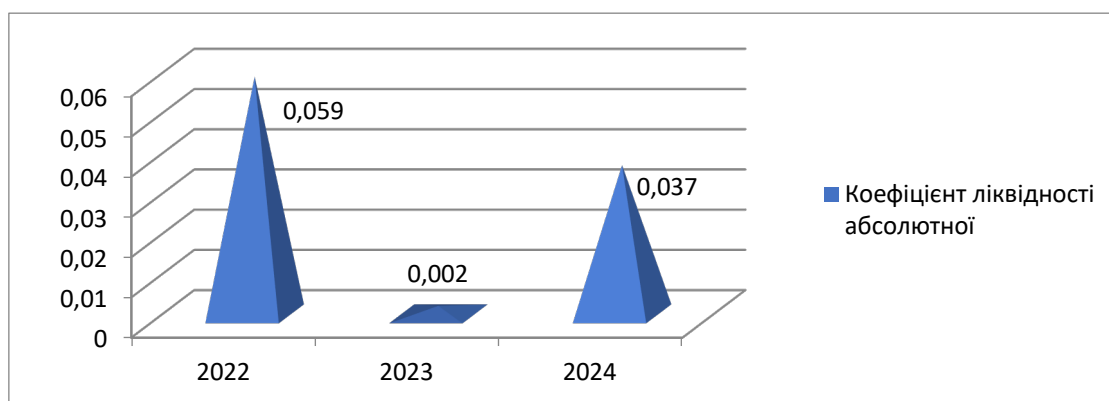

Рис. 2.18. Динаміка коефіцієнту абсолютної ліквідності ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

Як видно з табл.2.16 та рис. 2.19 аналогічна ситуація спостерігається і щодо коефіцієнту ліквідності швидкої, зокрема за останні два роки він також не дотягував до рекомендованого значення (повинен збільшуватись та бути $\text{Кшв.лікв.} > 1$). Він показує скільки одиниць найбільш ліквідних активів припадає на одиницю термінових боргів.

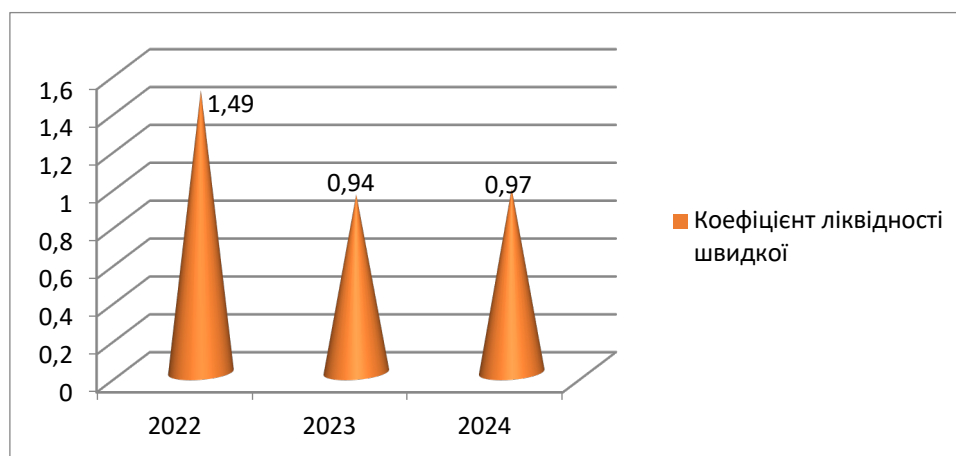

Рис. 2.19. Динаміка коефіцієнту швидкої ліквідності ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

Щодо коефіцієнту співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості (цей коефіцієнт свідчить про здатність розрахуватися з кредиторами за рахунок дебіторів протягом одного року), то він також менше рекомендованого значення (рекомендоване значення $\text{Кдеб} / \text{кред.} = \geq 1$, особливо у 2023 році, що може свідчити про неефективне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю (рис 2.20)

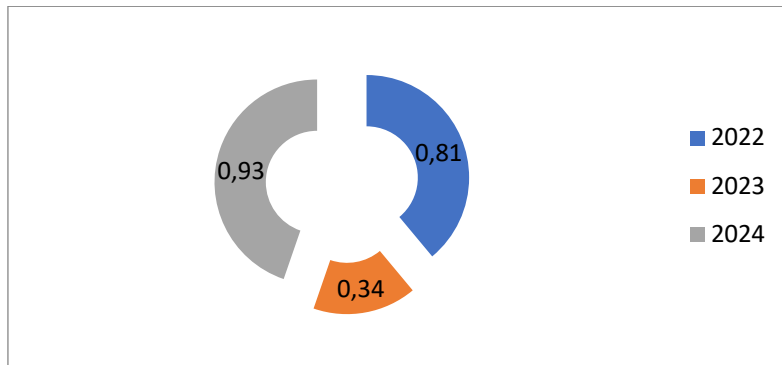

Рис.2.20. Динаміка коефіцієнту співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості ПП «Столес-транс» за 2022-2024 рр.

Затримки у поверненні дебіторської заборгованості та надмірне зростання кредиторської заборгованості можуть спричинити касовий розрив, що негативно впливає на фінансовий цикл.

2) низька рентабельність, це проявляється в тому, що діяльність підприємства не приносить достатнього прибутку, це може свідчити про неефективне управління витратами, нераціональне використання ресурсів або недостатній рівень цінової політики.

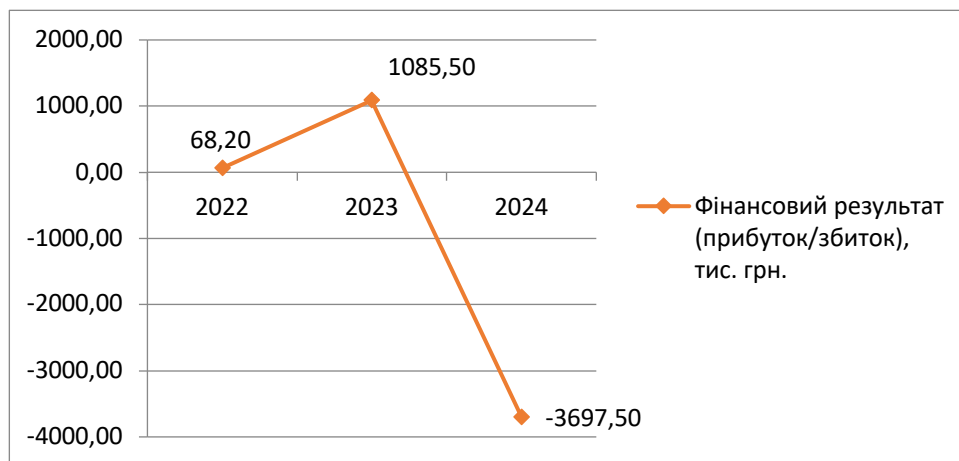

Рис. 2.21. Динаміка фінансового результату підприємства «Столес-Транс» за 2022-2024 рр.

3) невідповідність структури капіталу, тобто надмірна залежність від зовнішнього фінансування (особливо короткострокового) знижує фінансову стійкість і робить підприємство вразливим до змін ринкової кон'юнктури.

Так, аналізоване нами підприємство «Столес-Транс» має тенденцію щодо погіршення фінансової стійкості, як свідчать розраховані значення коефіцієнта фінансової стійкості даного підприємства за 2022-2024 роки (рис.2.22).

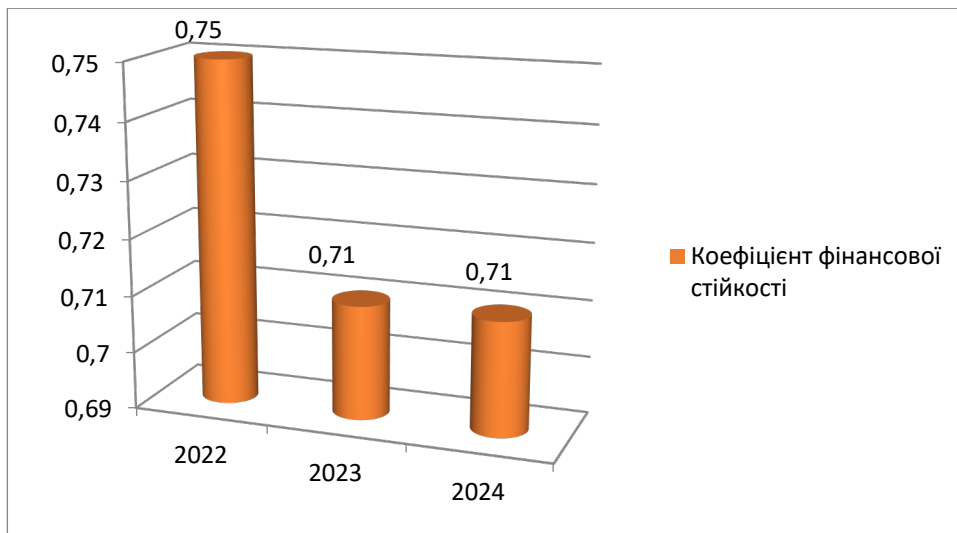

Рис. 2.22. Динаміка коефіцієнту фінансової стійкості ПП «Столес-Транс» за 2022-2024 рр.

Хоча розрахунок ймовірності банкрутства за моделю Ліса свідчить про низьку ймовірність банкрутства ПП ««Столес-Транс», однак те що підприємство у 2024 році вже має відємний фінансовий результат та є вже збитковим свідчить про те, що якщо ця тенденція щодо погіршення його фінансового стану збережеться й надалі, то ця імовірність його банкрутства зростатиме, що призведе до необхідності запровадження суттєвих та миттєвих антикризових заходів для поліпшення фінансового стану підприємства.

Щодо грошових коштів підприємства, то їх сума постійно зменшувалася у 2023 році у порівнянні з 2022 роком, а у 2024 році спостерігається їх збільшення що й призвело до збільшення коефіцієнту абсолютної ліквідності у 2024 році. Однак, якщо аналізувати загалом, то протягом 2022-2024 років (рис. 2.24) підприємство мало незначні грошові кошти, що є складовою його фінансової політики.

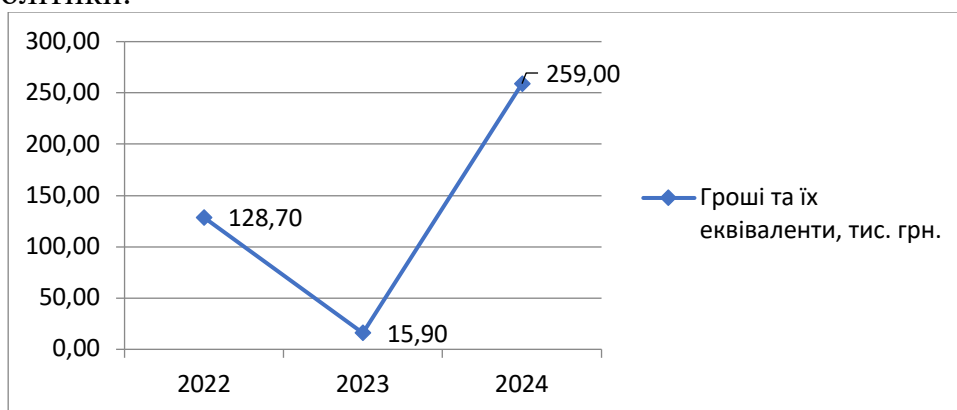

Рис. 2.24. Гроші та їх еквіваленти ПП ««Столес-Транс» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Джерело: складено на основі додатків

Проведено аналіз витрат даного підприємства за період 2022-2024 роки, що відображено у табл. 2.17.

Таблиця 2.17

Динаміка витрат ПП «Столес-Транс», тис. грн.

Рік	Собівартість реалізованої продукції	Інші операційні витрати	Разом витрати
2022	9 704,8	2 298,0	12 002,8
2023	14 872,9	9 945,9	24 818,8
2024	24 231,1	16 110,0	40 341,1

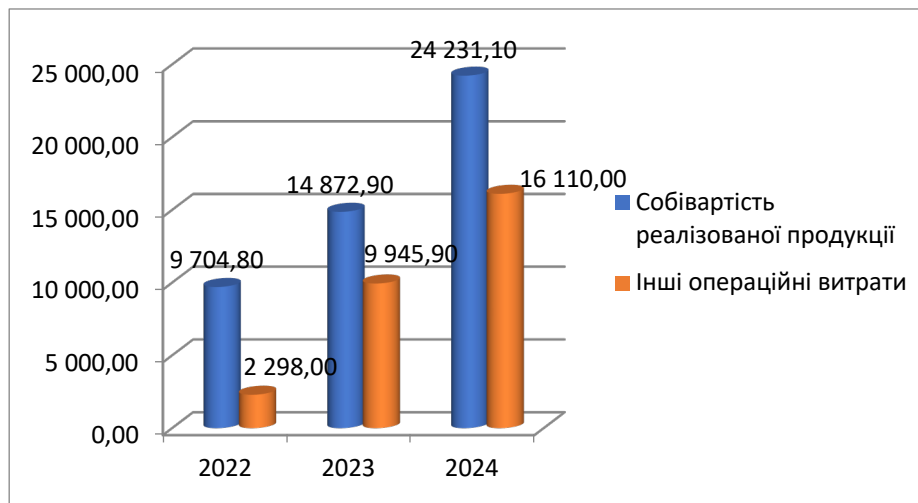

Рис. 2.25. Динаміка собівартості та витрат ПП «Столес-Транс», тис. грн.

Отже, можна виділити наступні тенденції щодо здійснення витрат на підприємстві:

- загальні витрати зросли більше ніж у три рази: з 12 млн грн у 2022 р. до 40,34 млн грн у 2024 р.;
- найрізкіше зростання припадає на 2023–2024 роки, що вказує на розширення діяльності або інфляційні впливи;
- спостерігається стрибок собівартості реалізації. у 2023–2024 рр., зокрема у 2024 році вона становить 60,1% від усіх витрат, що свідчить про велику вагу прямих витрат.
- інші операційні витрати дуже стрімко зросли та склали у 16,11 млн грн у 2024 р. (+927%). Що може свідчити про збільшення адміністративних/збутових витрат або нестабільність зовнішніх витратних чинників (наприклад, логістика, енергоносії)
- інші витрати у звітності відсутні за останні роки – або їх об'єднано з іншими статтями, або вони мінімальні.

Отже, підприємству треба звернути увагу на:

- проведення додаткової деталізації інших операційних витрат – виявити, що саме зумовлює таке зростання;
- порівнянні витрат зі змінами обсягу реалізації, щоб визначити ефективність;
- врахувати інфляційний вплив у 2022–2024 рр. для коректнішого аналізу реального завантаження.

Динаміка доходів ПП «Столес-Транс», тис. грн.

Рік	Чистий дохід від реалізації	Інші операційні доходи	Разом доходи
2022	11 911,8	159,2	12 071,0
2023	24 495,8	1 459,2	25 955,0
2024	34 587,6	2 056,0	36 643,6

Проведений аналіз надходжень за 2022–2024 роки підприємства ПП «Столес-Транс» свідчить, що:

- загальний дохід збільшився майже втричі до 36,64 млн грн у 2024 р. Найзначніше зростання припало на 2023–2024 роки, що свідчить про масштабне розширення обсягів реалізації або входження в нові ринки.

- чистий дохід від реалізації є основним джерелом надходжень – у 2024 році він становить 94,4% загального доходу;

- інші операційні доходи зросли до 2,06 млн грн (у 2024 році). Це може включати доходи від оренди, штрафів, компенсацій, курсових різниць тощо.

- інші доходи у звітності підприємства не відображаються окремо, або інтегровані в інші статті.

Більш наочно динаміка доходів ПП «Столес-Транс» за 2022-2024 рр. представлена на рис. 2.26.

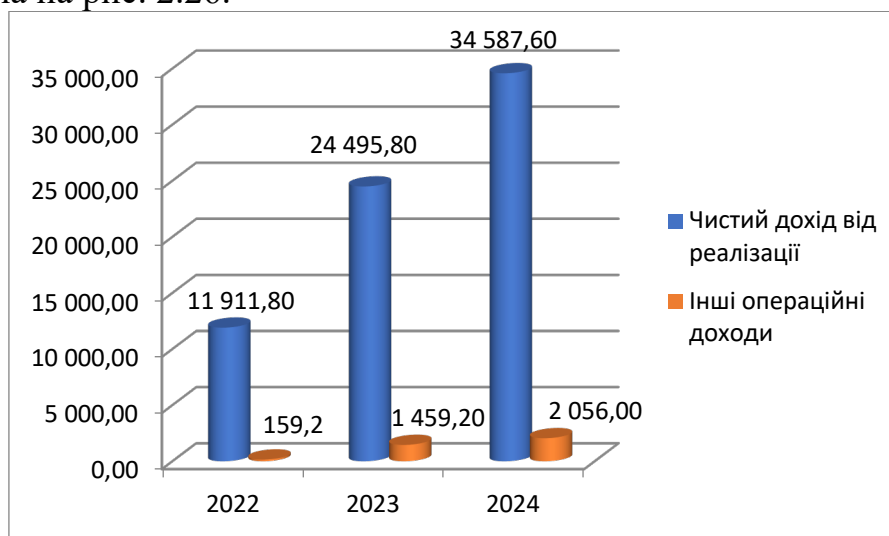

Рис. 2.26. Динаміка доходів ПП «Столес-Транс» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Таблиця 2.19

Порівняння доходів ПП «Столес-Транс» за 2022-2024 рр. з витратами

Рік	Разом доходи	Разом витрати	Фін. рез
2020	12 973,0	14 266,0	-1 293,0
2021	13 481,4	13 110,8	+370,6
2022	12 071,0	12 002,8	+68,2
2023	25 955,0	24 818,8	+1 136,2
2024	36 643,6	40 341,1	-3 697,5

Порівнявши витрати й доходи аналізованого нами підприємства можна зробити висновок, що у 2024 році, попри історичний максимум доходів, підприємство зазнало збитків, що вказує на надмірне зростання витрат, які випереджають динаміку доходу. Для покращення співвідношення витрат та доходів підприємства можуть бути розглянуті наступні напрямки: аналізувати структуру витрат порівняно з динамікою виручки; перевірити маржинальність продажів: чи вигідно продавати за поточними цінами; оптимізувати інші операційні витрати, оскільки їх зростання погіршило фінансовий результат 2024 року.

4) високий рівень фінансових ризиків, що у сучасних умовах характерно для будь яких підприємств, це можуть бути як кредитні, так і валютні ризики, ризики зміни процентних ставок або нестабільності на фінансових ринках.

Розглянемо також який вплив мають можливі перелічені нами вище проблемні аспекти фінансової діяльності підприємства на його фінансовий стан. Наслідки недооцінки або ігнорування проблемних аспектів фінансової діяльності можуть бути вкрай серйозними. Основні з них:

- погіршення показників ліквідності та платоспроможності. Затримка платежів, втрата кредитного рейтингу, арешт рахунків – це лише деякі із загроз, які супроводжують подібні ситуації;

- зменшення інвестиційної привабливості. Інвестори уникають компаній з нестабільним фінансовим становищем, що ускладнює залучення додаткового капіталу;

- зростання фінансової залежності. У разі недостатності власного капіталу підприємство змушене шукати зовнішні ресурси, часто на невигідних умовах, що лише поглиблює проблему;

- нестабільність операційної діяльності. Через фінансові труднощі може зупинитись виробництво, скорочуватись персонал, знижуватись якість продукції, що призводить до втрати конкурентоспроможності;

- імовірність банкрутства. У критичних випадках підприємство може втратити фінансову стабільність повністю, що веде до порушення зобов'язань перед усіма контрагентами та необхідності проходження процедури банкрутства;

Для мінімізації ризиків та нейтралізації проблемних аспектів фінансової діяльності доцільно:

- впроваджувати систему фінансового контролінгу. Це дозволяє не лише фіксувати відхилення, а й оперативно реагувати на них за допомогою коригувальних дій;

- оптимізувати структуру капіталу. Підтримання збалансованого співвідношення між власними та позиковими коштами підвищує стійкість компанії;

- раціоналізувати управління оборотними активами. Зокрема, встановити ефективну політику щодо дебіторської заборгованості, забезпечити достатній рівень ліквідних активів;

- покращити бюджетне планування. Це включає як стратегічне, так і оперативне планування із врахуванням різних сценаріїв розвитку подій;
- підвищити фінансову грамотність управлінців. Ефективне фінансове управління передбачає розуміння сучасних фінансових інструментів, ризиків та методів їх хеджування

На схемі 2.1 зображено виявлені проблемні аспекти фінансової діяльності ПП «Столес-Транс», їх вплив на фінансовий стан підприємства та можливі напрямки щодо мінімізації їх впливу на його фінансовий стан.

Схема 2.1. Проблемні аспекти фінансової діяльності ПП «Столес-Транс», їх вплив на фінансовий стан підприємства та можливі напрямки щодо мінімізації

Джерело: складено автором

На схемі 2.1 зображено усі можливі напрямки, які підприємству необхідно здійснювати для підвищення ефективності своєї діяльності, однак можна виділити деякі першочергові рекомендації (які вже треба робити), які позитивно вплинуть на його подальшу діяльність (рис. 2.27).

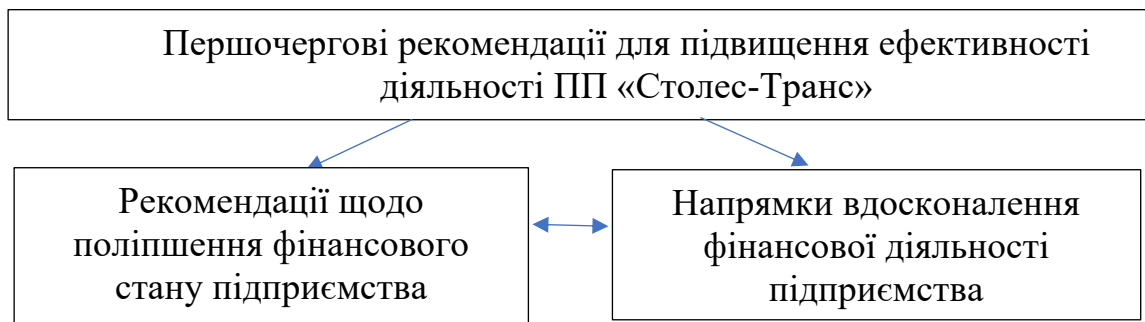

Рис. 2.27. Першочергові рекомендації для підвищення ефективності діяльності ПП «Столес-Транс»

Джерело: складено автором

Як видно з рис. 2.27 до першочергових рекомендації можна віднести: рекомендації щодо поліпшення фінансового стану підприємства та напрямки вдосконалення фінансової діяльності підприємства. Саме цьому був присвячений 3-й розділ кваліфікаційної роботи.

Щодо рекомендацій для поліпшення фінансового стану підприємства.

Одним із важливих напрямів підвищення ефективності роботи підприємства є удосконалення системи управління фінансовими ресурсами. В сучасних умовах трансформації до ринкових відносин особливої значущості набуває завдання врахування впливу непередбачуваних ринкових процесів на моделювання виробничої діяльності.

В умовах ринку необхідність оцінки фінансових ресурсів і перспектив фінансового стану підприємства є об'єктивною, і реалізується через процес фінансового планування.

Іншим методом є бюджетування, яке є дієвим механізмом управління підприємством в умовах ринку, поєднуючи методи організації управлінської діяльності, збір та аналіз інформації, мотиваційні стратегії та системи контролю, утворюючи таким чином єдину управлінську технологію.

Крім того, підприємство повинно мати достатньо коштів на своєму розрахунковому рахунку та бути вільним від невиплачених кредитних зобов'язань. Для цього може бути створений резервний залишок на рахунку.

Одночасно, якщо компанія користується високим рівнем довіри та стабільно підтверджує свою платоспроможність, це сприяє підтриманню її ліквідності.

Для покращення фінансового становища підприємство може також застосовувати методи залучення внутрішніх ресурсів.

Цей процес здійснюється через аналіз усіх аспектів діяльності підприємства і може бути досягнутий за рахунок:

- зменшення витратних грошових потоків;
- збільшення надходжень грошових потоків.

Тобто це може бути досягнуто шляхом збільшення доходів від продажу, рефінансування дебіторської заборгованості та зменшення витрат, що пов'язані із собівартістю продукції.

Підвищення доходів від продажу стане ключовим заходом для поліпшення фінансового стану підприємства. Це означає необхідність активізації збутової діяльності, що можна досягти шляхом надання знижок постійним клієнтам, помірного зниження цін та використання широкомасштабної реклами.

В сучасних умовах жорсткої конкуренції в бізнесі надзвичайно важливо розробити дієву стратегію фінансового менеджменту, яка дозволяє підприємству гнучко реагувати на зміни ринкової ситуації та швидко пристосовуватися до нових обставин. Поліпшення управління фінансовими ресурсами, врахування впливу економічних процесів на організацію виробництва, а також фокус на збільшенні доходів від реалізації товарів і послуг є основними факторами для досягнення стабільної фінансової життєздатності компанії.

Щодо напрямків вдосконалення фінансової діяльності підприємства

Для поліпшення фінансового стану ПП «Столес-Транс» можна застосувати такі заходи: стратегія нарощування власного капіталу, оптимізація фінансової діяльності компанії, стратегія ефективного управління довгостроковими позиками, посилення інвестиційної активності та підвищення привабливості підприємства для інвесторів.

Раціональне управління довгостроковими позиками полягає у їх використанні для фінансування проектів, які мають найвищий потенціал для зростання доходів. Вірне управління такими позиками допомагає зменшити фінансове навантаження на підприємство.

Наприклад, шляхом консолідації позик можна зменшити загальні витрати на сплату відсотків, що сприятиме покращенню фінансового стану компанії та дозволить збільшити інвестиції у розвиток підприємства.

Завдяки довгостроковим позикам компанія може збільшити обсяг продажів і забезпечити вищий рівень прибутку. Це також відкриває можливості для розширення діяльності, пошуку нових перспективних напрямків на ринку, які принесуть підприємству додатковий прибуток.

Отже, діяльність компанії не буде обмежена лише одним напрямком, що дозволить їй розширити свою діяльність, наприклад, впровадивши нові послуги в сфері перевезень, що, без сумніву, матиме позитивний вплив на її загальну діяльність.

Оцінюючи діяльність компанії, можна відзначити, що значну частину її активів складають необоротні ресурси. Це вказує на можливу стабільність підприємства та на те, що вплив ринкових змін або нестабільність попиту на продукцію мають поміркований ефект, що може позначитися на потребах у фінансуванні поточної діяльності.

Оцінка діяльності ПП «Столес-Транс» показує наявність кризових ситуацій, які вимагають негайної уваги та адекватних заходів. Впровадження стратегій нарощування власного капіталу, реінвестування прибутку та

ефективне управління довгостроковими позиками може позитивно вплинути на фінансову стабільність підприємства та забезпечити його сталий розвиток у майбутньому.

Дотримуючись цих рекомендацій, ПП «Столес-Транс» матиме можливість покращити фінансову діяльність, стабілізувати свій фінансовий стан і зміцнити конкурентоспроможність на сучасному швидкозмінному ринку.

Висновок: таким чином, проблемні аспекти фінансової діяльності можуть мати значний вплив на фінансовий стан підприємства, визначаючи його життєздатність у довгостроковій перспективі. Лише системний підхід до виявлення, аналізу та нейтралізації цих проблем здатний забезпечити стабільність і розвиток господарюючого суб'єкта в умовах ринкової невизначеності.

Доповідь закінчено.

Дякую за увагу!